

meld in art. 86 der wet tot regeling van het lager onderwijs, benevens verdere kosten van die examens: met vijf en dertig duizend vijf honderd gulden (f 35 500).

Artikel 162. Jaarwedden van drie Inspecteurs van het lager onderwijs: met achthonderd vijftig gulden (f 850).

Artikel 164. Jaarwedden en belooningen van de districts-schoolopziensers: met acht duizend zeshonderd gulden (f 8600).

Artikel 165. Reis-, verblijf- en bureelkosten van de districts-schoolopziensers: met vier duizend gulden (f 4000).

Artikel 166. Reis-, verblijf- en bureelkosten van en toelagen aan de arrondissements-schoolopziensers: met twaalf honderd vijftig gulden (f 1250).

Artikel 168. Jaarwedden, toelagen en belooningen der onderwijzers en bedienden bij de Rijkskweekscholen tot opleiding van onderwijzers en van onderwijzeressen en bij de daaraan verbonden leerscholen, benevens tegemoetkoming in de huishuur van onderwijzers bij de leerscholen: met acht duizend eenhonderd gulden (f 8100).

Artikel 179. Bijdrage aan de gemeenten in de kosten van haar lager onderwijs, tengevolge van art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs, zoomede tegemoetkoming aan gemeenten wegens verlies van die bijdrage: met vier en dertig duizend gulden (f 34 000).

Artikel 180. Bijdrage aan de gemeenten voor de kosten van haar lager onderwijs, te weinig genoten over 1916 tengevolge van art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs: met vijf en twintig duizend tweehonderd vijftig gulden (f 25 250).

Artikel 184 bis. Weddeverhoogingen aan hoofden en onderwijzers van bijstand aan lagere scholen ingevolge de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) zoomede tegemoetkomingen aan zoodanige hoofden en onderwijzers van bijstand die redelijkerwijze op gelijksoortige verhoogingen aanspraak kunnen doen gelden: met driehonderd vijf en zeventig duizend gulden (f 375 000).

Artikel 185. Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het examineren van hen die wenschen te ontvangen eene der akten van bekwaamheid, vermeld in art. 77 onder *a* en *b* of eene akte van bekwaamheid voor de handwerken, voor de vrije en orde-oefeningen der gymnastiek of voor het handtekenen, vermeld in art. 87 der wet tot regeling van het lager onderwijs, benevens verdere kosten van die examens: met zes en twintig duizend zeshonderd gulden (f 26 600).

Artikel 188. Kosten voortvloeiende uit het bevorderen van de lichamelijke ontwikkeling van de mannelijke en vrouwelijke jeugd buiten de school:

A. Jaarwedden van drie inspecteurs van de lichamelijke opvoeding: met honderd vijf en zeventig gulden (f 175) en het totaal met gelijk bedrag.

Artikel 195. Jaarwedden, toelagen en verdere belooningen der ambtenaren en bedienden bij 's Rijks archief te 's Gravenhage: met zes duizend driehonderd gulden (f 6300).

Artikel 197. Jaarwedden, toelagen en verdere belooningen der ambtenaren en bedienden bij de Rijksarchieven in de provinciën: met een duizend zeshonderd gulden (f 1600).

Artikel 199. Jaarwedden en verdere belooningen der ambtenaren bij het bureau der Commissie voor 's Rijks Geschiedkundige Publicatiën: met zeshonderd vijftig gulden (f 750).

Artikel 205. Jaarwedden en verdere belooningen der ambtenaren en bedienden bij de Koninklijke Bibliotheek: met vier duizend vierhonderd vijftig gulden (f 4450).

Artikel 207. Jaarwedden en verdere belooningen der ambtenaren en kosten van bediening en oppassing bij het Koninklijk Penningkabinet te 's Gravenhage: met negenhonderd vijftig gulden (f 950).

Artikel 209. Jaarwedden en verdere belooningen der ambtenaren en bedienden bij het Koninklijk Kabinet van Schilderijen te 's Gravenhage: met zeshonderd vijftig gulden (f 750).

Artikel 212. Jaarwedden en verdere belooningen der ambtenaren en bedienden bij het museum Hendrik Willem Mesdag te 's Gravenhage: met een duizend vijf en zeventig gulden (f 1075).

Artikel 214. Jaarwedden en verdere belooningen der ambtenaren en bedienden bij het museum „Huis Lambert van Meerten” te Delft: met vierhonderd gulden (f 400).

Artikel 233. Jaarwedden en verdere belooningen van de bouwkundigen, belast met het toezicht op de gebouwen voor onderwijs enz. en het personeel bij het bureel van den bouwkundige: met een duizend vierhonderd gulden (f 1400).

Artikel 248. Wachtgelden ten gevolge van art. 41 der wet tot regeling van het lager onderwijs: met vijftien duizend vijfhonderd gulden (f 15 500).

Artikel II.

Ten gevolge van vorenstaande verhoogingen van hoofdstuk VA der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 wordt verhoogd:

de afdeling „Hooger en middelbaar onderwijs” met vijf-honderd drie en vijftig duizend vijftig gulden (f 553 050);

de afdeling „Lager onderwijs” met vierhonderd drie en tachtig duizend achthonderd vijf en twintig gulden (f 483 825);

de afdeling „Kunsten en Wetenschappen” met zeventien duizend zeshonderd vijf en zeventig gulden (f 17 675);

en de afdeling „Pensioenen, Toelagen, Gratificatiën, Wachtgelden enz.” met vijftien duizend vijfhonderd gulden (f 15 500);

en het eindcijfer der begrooting met een millioen zeventig duizend vijftig gulden (f 1 070 050).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

(274. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De voorgestelde verhoogingen voor de artikelen 94, 98, 101, 106, 122, 129, 162, 164, 168, 188 A, 195, 197, 199, 205, 207, 209, 212, 214 en 233, vloeien voort uit de jongste salaris-herzieningen. Waar bij de raming van die artikelen, in 1917 en bij de eventueele verhoogingsontwerpen gemaakt, vaststaande

Verhooging van hoofdstuk VA der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918.

gegevens ontbraken, kon eene juiste opgave van de benoodigde gelden niet verstrekt worden. Eerst thans, nu de salarissen, overeenkomstig de nieuwe regeling zijn vastgesteld en uitbetaald, valt met juistheid te zeggen welke bedragen per artikel nog noodig zijn.

Voor de artikelen 95, 99 en 102 vindt de hoogere uitgaaf hoofdzakelijk haar oorzaak in de prijsstijging van materialen, hulp- en leermiddelen en hoogere arbeidsloonen.

De voorgestelde verhooging voor de Rijksuniversiteit te Leiden (art. 95) met f 124 500, is bijna geheel noodig tot dekking van de hoogere exploitatiekosten van het ziekenhuis. Grotere bezuiniging daarop was niet wél mogelijk zonder het onderwijs te schaden.

Art. 95 wordt door deze verhooging in totaal gebracht op f 726 492.

Van de voorgestelde verhooging voor de Rijksuniversiteit te Groningen (art. 102) met f 138 500 is een bedrag van f 129 350 noodig ten gevolge van de hoogere exploitatiekosten van het ziekenhuis te Groningen.

De uitgaven ten laste van den Staat hebben bedragen:

1°. de helft van de exploitatiekosten . . .	f 337 897,03
2°. 5 pct. van de halve kosten der stichting van de gebouwen	49 525,94
3°. onderwijs-verpleegdagen	21 162,—

f 408 584,97

Bij de begrootingswet is toegestaan 285 000,—

Tekort f 123 584,97

Aan de Vereeniging „het Kinderziekenhuis W. A. SCHOLTEN” is eene suppletoire bijdrage in de exploitatiekosten toegekend van f 5 766,14⁵

Totaal tekort f 129 351,11⁵

Artikel 102 wordt door deze verhooging in totaal gebracht op f 622 367.

Artikel 132. Aan subsidiën aan besturen van bijzondere hoogere burgerscholen is f 12 100 meer uitbetaald dan waarop oorspronkelijk viel te rekenen. Door deze verhooging zal het artikel in totaal gebracht worden op f 232 100.

Artikelen 159, 160, 165, 166 en 185. De voorgestelde verhoogingen voor deze artikelen vinden haar oorzaak in de verhooging der verblijfkosten en van de spoorwegtarieven, terwijl de verhoogde vacatiegelden mede daarvan oorzaak zijn voor zoover de artikelen 159, 160 en 185 betreft.

Artikelen 179 en 180. Voor bijdrage aan de gemeenten in de kosten van haar lager onderwijs zal vermoedelijk nog f 34 000 noodig zijn, waardoor dit artikel in totaal zal komen op f 13 034 000, terwijl voor de bijdragen aan de gemeenten, voor de kosten van haar lager onderwijs, te weinig genoten over 1916, nog benoodigd zal zijn f 25 250. Daardoor wordt artikel 180 in totaal gebracht op f 130 450.

Voor *artikel 184 bis* zal vermoedelijk kunnen worden volstaan met eene verhooging van f 375 000, waardoor het artikel in totaal gebracht wordt op f 6 100 000. Aangezien de arbeid, verbonden aan de toekenning van die wedde-verhoogingen, mede in verband met ingekomen reclames nog niet is afgelopen, is het intusschen niet met volkomen zekerheid te zeggen, dat de thans aangevraagde verhooging voldoende zal zijn.

Artikel 248. Het bedrag aan wachtgelden, verleend ten gevolge van art. 41 der wet tot regeling van het lager onderwijs, is, ten gevolge van gemeentelijke salarisherzieningen voor onderwijzers, waardoor ook het bedrag der wachtgelden verhooging onderging, hooger geweest dan waarop bij de raming viel te rekenen. Met het oog op nog te verwachten aanvragen om verhooging van wachtgeld wordt voorgesteld het artikel met f 15 500 te verhoogen, waardoor het artikel in totaal wordt gebracht op f 170 500.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen.*

J. TH. DE VISSER.

